

In memoriam

Stjepan Sršan
(1941–2014)

Život čovjeka poznajemo kao razdoblje ispunjeno bivanjem u vremenu. Tako je naš život, zapravo, vidljivi trag nevidljiva vremena koje ispunjavamo svojim bivanjem u njem. Nevidljivo i neuhvatljivo vrijeme – vidljivo i uhvaćeno u osobnoj knjizi, među koricama rođenja i smrti.

Biblijska mudrost o vremenu izravno progovara u *Propovjedniku* (Prop, 3,1–11): »Sve ima svoje doba, i svaki posao pod nebom svoje vrijeme.« A onda nabraja mnoga vremena, od retka: »Vrijeme rađanja i vrijeme umiranja...«, pa sve do retka: »Vrijeme ljubljenja i vrijeme mržnje; vrijeme rata i vrijeme mira.« Dodaje potom: »Razmišljam o mučnoj zadaći što je Bog zadade sinovima ljudskim.« Na koncu dobro zaključuje: »Sve što čovjek čini prikladno je u svoje vrijeme...«.

Suvremeni čovjek raspravlja o filozofiji vremena, o teologiji vremena, o etici vremena, o povijesti vremena... Uspjeli ljudi hvale iskorištavanje vremena, a kude njegovo traćenje.

Stjepan je Sršan, arhivski savjetnik i umirovljeni ravnatelj Državnog arhiva u Osijeku, »u svoje vrijeme« između korica svoje životne knjige isprepleo mnogo-vrsna vremena: vrijeme odrastanja, vrijeme učenja i studiranja, vrijeme grljenja i ljubljenja, vrijeme sađenja i ubiranja, vrijeme građenja, rušenja i ponovnoga građenja, vrijeme mukotrpnoga rada – i borbe s tim istim vremenom. U njegovoj je knjizi života bilo svakakvih vremena, no zasigurno ponajmanje – traćenja vremena.

Stjepan Sršan kojega su poznavali kolegice i kolege u arhivskoj struci, kulturi i znanosti, u Hrvatskoj i u međunarodnom okruženju, uvijek je bio čovjek koji je radom vrijeme otimao danu i dan otimao vremenu koje izmiče. Najdublji motivi te njegove trajne i neizbježne borbe bili su samo njemu znani!

Rođen je i prvo desetljeće djetinjstva proveo u Podturnu u Međimurju, a potom s obitelji preselio u Semeljce kraj Đakova, gdje je završio osnovnoškolsku izobrazbu. Klasičnu gimnaziju pohađao je u Zagrebu i Đakovu, gdje je maturirao 1957. Nakon završenoga studija teologije na Visokoj bogoslovnoj školi u Đakovu, više je godina bio svećenik u službi Đakovačke i Srijemske biskupije, a od 1975. godine arhivist u Historijskom, danas Državnom arhivu u Osijeku. Studirao je klasičnu filologiju na Filozofskom fakultetu u Beogradu, gdje je nastavio i poslijediplomski studij, smjer klasična filologija, te magistrirao s temom *Antičko nasljeđe u srednjem vijeku*. Doktorirao je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1987. obranom doktorskoga rada *Latinske pjesme slavonskih pjesnika tiskane u Osijeku u 18. i prvoj polovici 19. stoljeća*.

U arhivističkom radu, poglavito na fondovima starije uprave (do 1945), vlastelinstava, osobnih i obiteljskih fondova, fragmenata osječkih društava te u radu na arhivskim zbirkama najviše je koristio svoje znanje latinskoga, njemačkoga i francuskoga, osobito dobro poznavanje rukopisne njemačke gotice. Osobito se zauzimao u istraživanju lokalne osječke i šire slavonske, baranjske i srijemske povijesti. Objavio je mnoge transkripcije, prijevode i komentare arhivskih izvora iz domaćih i stranih arhiva, sudjelovao na mnogobrojnim stručnim i znanstvenim skupovima te objavio veliki niz radova u domaćim i stranim stručnim i znanstvenim časopisima. U više osječkih srednjih škola predavao je latinski i grčki jezik te arhivistiku, a na sveučilišnom studiju povijesti u Osijeku predavao je o starom vijeku, povijesti srednje i jugoistočne Europe, hrvatskoj nacionalnoj povijesti ranoga i zreloga srednjeg vijeka te o hrvatskoj nacionalnoj povijesti od 16. do 18. st.

U arhivističkoj profesiji stekao je zvanje arhivskoga savjetnika, a u znanstvenom području zvanje znanstvenoga savjetnika; 2009. izabran je u naslovno znanstveno-nastavno zvanje redovitoga profesora iz znanstvenoga područja humanističkih znanosti, znanstvenoga polja povijesti, znanstvene grane hrvatska povijest na Filozofskom fakultetu u Osijeku.

Kao istaknuti društveni i kulturni djelatnik bio je član više strukovnih, kulturnih i humanitarnih udruga, član Hrvatskoga arhivističkog društva, Društva za hrvatsku povjesnicu, Matice hrvatske, Družbe »Braće Hrvatskoga Zmaja« i dr., a u međunarodnim okvirima suosnivač, prvi predsjednik i doživotni član Predsjedništva Hrvatsko-njemačkoga društva Osijek.

Dobitnik je državnih i lokalnih priznanja za rad, među kojima treba istaknuti: Red Danice Hrvatske s likom Marka Marulića, za prinos u kulturi, te Red hrvatskog trolista, za posebne zasluge u spašavanju kulturne baštine, kojima ga je

odlikovao predsjednik dr. Franjo Tuđman. Ministarstvo kulture dodijelilo mu je Nagradu Vicko Andrić za životno djelo.

Kao ravnatelj Državnog arhiva u Osijeku odigrao je glavnu ulogu u evakuaciji arhivskoga gradiva za velikosrpske agresije na Osijek, povratu gradiva nakon Domovinskoga rata, poslijeratnoj obnovi Arhiva te stasanju nove generacije arhivskih djelatnika osječkog arhiva. Na regionalnom planu bio je zagovornik i aktivni sudionik oblikovanja arhivske mreže u istočnoj Hrvatskoj osnivanjem sabirnih arhivskih centara u Vinkovcima i Virovitici, a potom i njihova odvajanja od matičnoga Državnog arhiva u Osijeku i osnivanja novih Državnih arhiva u Vukovaru i Virovitici, koji samostalno djeluju od 2009.

Nakon umirovljenja 2012. i uz zdravstvene se teškoće nastavio baviti intelektualnim radom, prevodjenjem i pisanjem, praktično do kraja života. Shrvan teškom bolešću, preminuo je 30. srpnja 2014. u obiteljskom domu u Osijeku.

U svjetlu završenoga, ispunjenog i bogatog života, sve životne nepoznanice i strahovi, svi životni uspjesi i neuspjesi, sva stremljenja i ciljevi postaju nebitni. Ostaju samo plodovi koji kod svakoga novog prebiranja uvijek iznova izgledaju drukčije – poput djece koja iz dana u dan izgledaju drukčije – jer rastu i mijenjaju se onako kako mi starimo i zrijemo.

Dražen Kušen